

Globale produksiestrategie vir tekstielvesels

D.P. Veldsman

Technikon, Port Elizabeth

(**Sleutelwoorde:** *Tekstielvesels, produksiestrategie*)

(**Keywords:** *Textile fibres, production strategy*)

Waar dit my taak vanmiddag is om oor 'n globale produksiestrategie vir tekstielvesels te praat, pas dit ons seker om eers na die globale prentjie te kyk wat alle tekstielvesels betref.

I want to start my presentation with a story. The story about the blind Hindus and the elephant. "It is like a wall", said the first man as he touched the side of the elephant. "It is like a spear", said the second man as he stroked the elephant's tusk. And a third man, taking the elephant's squirming trunk in hand, said: "It is like a snake". "Nonsense", the fourth man shouted, stretching one of his arms about one of the legs, "this wondrous beast is like a tree". The fifth man, touching the elephant's ear, cried: "Even the blindest man can tell this animal is like a fan". And the sixth, grabbing the tail, assured his friends that the elephant is really like a rope. The moral of this story is obvious. It is not enough to find out about part of a subject. To get the whole truth one must obtain the whole picture. And this is very true when you deal with the production strategy of the various textile fibres in the world.

Die eerste feit wat ons in oënskou moet nee, is dat, ten spyte van die ontdekking van die eerste kunsvesel, nylon, so vroeg as 1927, kunsvesel eers teen die jaar 1950 suksesvol begin kompeteer het met natuurlike vesels. In 1960 was die wêreldproduksie van katoen sowat 10,3 miljoen ton, terwyl dit in 1977 13,5 miljoen ton was – 'n styging dus van 31 persent. Dog die wêreldbevolking het oor dieselfde periode van 3 000 miljoen to 4 500 miljoen gestyg – 'n styging van 50 persent. Dit is duidelik dat so 'n styging in die bevolking, gapaardgaande met 'n styging in lewensstandaarde nuwe eise t.o.v. die produksie van vesels in die wêreld gestel het. Dit was dan ook te verwagte dat kunsvesels sterk na vore sou tree om in hierdie toenemende behoeftes van die mensdom te voorsien. Ons moet ook in gedagte hou dat wolproduksie gedurende hierdie periode op sowat 1,5 miljoen ton per jaar gebly het. In 1970 was kunsvesels gelyk aan slegs 43 persent die produksie van katoen in die wêreld, dog in 1978 was dit reeds 78 persent van die katoenproduksie, d.w.s. sowat 10 miljoen ton.

Die tweede aspek wat ek wil beklemtoon is dat met die ontwikkeling van kunsvesels ons kennis begin maak het met 'n "aanvullingsfaset" by vesels, m.a.e. die een vul die ander se tekortkominge in spesifieke mengelings aan.

Dit lyk vir my asof dit baie jare geneem het voordat hierdie faset deeglik ontplooi het. Vandag besef al meer vervaardigers en verbruikers die waarde van hierdie aanvullingsfaset. So het ons die warmte, die estetiese gevoel van die wolvesel gekombineer met die sterkte en die slytweerstand van die kunsvesel wat in baie opsigte 'n beter produk gee as 100 persent van die suiwer vesels. Dit is egter baie belangrik dat die organisasies wat hulle onderskeie vesels bevorder en propageer, hulle aandag sal toespits op die eienskappe en voortreflikhede van hulle eie vesels. Daarom is dit myns insiens ook korrek dat die IWS sy eie vesel, naamlik wol, as suiwer nuutwol sal bevorder en veel minder aandag sal gee aan mengelings wanneer dit by bevordering kom. Dit was dan ook nog al die jare my kontensie gewees dat daar sekere eindkommoditeite in suiwer nuutwol is wat beswaarlik deur enige ander vesel of mengelings geëwenaar kan word. As dit egter by tegniese hulp en die implementering kom, moet daar ook desnoods hulp verleen word t.o.v. mengelings. Daar mag dan nie gesê word dat tegniese hulp net t.o.v. die suiwer nuutwolprodukt gelewer word nie.

Daar word soms gesê dat wol en sybokhaar eventueel so duur sal raak dat baie verbruikers dit nie sal kan bekostig nie. Wat egter nie vergeet moet word nie is dat daar nog altyd genoeg weelde en geld in die wêreld sal wees om dan daardie sogenaamde "duur artikels" aan te koop. Ek is verder egter ook van mening dat die prys van die rouprodukt nie die uiteindelijke bepalende faktor in die prys van die eindkommoditeit sal wees nie. Trouens, ons weet reeds dat die koste van die rouprodukt slegs sowat 5 persent van die prys van die uiteindelijke materiaal is, terwyl 95 persent toe te skryf is aan produksiekoste. Myns insiens speel die verwerkingstegniese, d.w.s. die lengte van die pyplyn in die verwerking van 'n vesel 'n baie belangrike rol in die prys van die eindkommoditeit. As die pyplyn vir wol dus verkort kan word, word dit sterker kompetender met ander vesels. Dit is juis die posisie waarin wol hom in die huidige tydsgewrig bevind. By geleentheid van die kleinveesimposium wat op 26, 27 en 28 September 1979 by die Universiteit van die Oranje-Vrystaat in Bloemfontein gehou is, het ek dan ook die voorreg gehad om daarop te wys hoedat vinniger en korter verwerkingstegniese tans vir wol gebruik kan word om tot by die garing te kom. Hier het ek veral verwys na die kortveselsisteem (of die katoensisteem) en na werwelspin veral die gewysigde werwelspintegniese soos die DREF, wat beslis 'n revolusionêre tydperk

ingelui het vir die vinniger verwerking van stapelwesels soos wol tot by die garing. Hierdie feit moet nie deur die kompeterende wesels vergeet word wanneer ons oor die prys van wol praat nie.

Die ander argument wat steeds t.o.v. 'n toename in die produksie van wol en sybokhaar gebruik word, is dat die kompetisie om beskikbare grond vir die produksie van voedsel soos graan, aartappels en dies meer, al sterker word. Nou is dit gelukkig weer so dat groot dele van ons eie land net geskik is vir die produksie van wol en sybokhaar en hom nie leen vir enige intensiewe boerdery praktyke nie.

Die volgende aspek waaraan ek vir 'n wyle wil aandag skenk, is prystendense. In 1972 was die prys van wol op 'n skoon basis gereken identies as dié van poliëster, naamlik sowat R1 per kilogram. Daarna egter, het die prys van wol met rasse skrede opgegaan. In 1973 was dit reeds R2,2 per kilogram. In 1977 was daar weer 'n verdere styging na R3,25 per kilogram, en tans is dit bykans R4,0 per kilogram. Met poliëster en katoen was daar oor die algemeen ook 'n stygende tendens, maar wel veel langamer as dié van wol. Behalwe vir 1977 toe katoen vir 'n kort periode duurder was as poliëster, is dit steeds goedkoper as poliëster. Tans is die prys van poliëster sowat R1,95 per kilogram en dié van katoen sowat R1,60 per kilogram. Ten spyte van die pogings van individuele kunsveselfabrikante om die prys van kunswesels kunsmatig laag te hou, was dit nie moontlik om weens die oliekrisis hierdie voorneme gestand te doen nie. Kartélvorming was aan die orde van die dag, maar steeds het hierdie stygende prys van olie die

kunsveselfabrikante nadelig getref. So het die prys van poliëster byvoorbeeld oor 'n periode van 2 jaar met 25 persent gestyg en tans is die winste van die kunsveselmense minimaal. Dit is alleen die volume van produksie wat hulle in staat stel om nog produktief te bly.

Tendense vir die jaar 2000

Daar word beraam dat die bevolking van die wêreld in die jaar 2000 sowat 6,5 duisend miljoen gaan wees. 'n Verwagte groei in die nywerheidslande van slegs 1 persent word voorspel. Die bevolking van die ontwikkelende lande sal dus sowat driekwart van die wêreldbevolking uitmaak. Hierdie mense moet nie net gevoed word nie, maar ook geklee word. Hoe sien ek dan die toekoms van die natuurlike wesels? Myns insiens is die toekoms van wol en sybokhaar goed, ten minste vir die afsienbare toekoms. Soos ek reeds in Bloemfontein gemeld het, is die sogenaamde "spun look", m.a.w. die verwerking van stapelwesels tot 'n eindkommoditeit, uiters populêr. Verder soek die mens ook, waar hy hedendaags onder sulke kunsmatige omstandighede moet voortleef, na die natuurlike vesel ten einde hom so na as moontlik aan die aarde terug te bring.

Dit is dus my oorwoë mening dat dit die groot taak van ons wol- en sybokhaarpordusente in Suid-Afrika is om toe te sien dat die produksie van wol en sybokhaar so vinnig as moontlik verhoog word sodat daar in die toenemende vraag en behoefte vir hierdie wesels voorsien kan word. As hierdie vesel nie beskikbaar is nie, sal die fabrikant hom wend tot die kunsvesel of mengelings daarvan.